

Obsah

1. Úvod / 7

1.1 Pravěké a historické osídlení Dražanské vrchoviny na Blanensku / 8

1.1.1 Pravěké osídlení / 8

1.1.2 Raně středověké osídlení / 10

1.1.3 Vrcholně středověké osídlení / 10

1.1.4 Osídlení v novověku / 13

1.1.5 Moderní dějiny / 14

1.2 Dějiny výzkumu / 16

1.3 Vymezení prostoru zkoumaného území / 18

1.3.1 Geologické a geomorfologické podmínky / 20

1.3.2 Klimatická příprava na český středověk / 20

1.3.3 Přírodní a klimatické podmínky Dražanské vrchoviny / 20

1.4 Hmotná kultura na archeologických lokalitách / 21

1.5 Archeologické metody a teorie / 21

2. Historie holštejnského panství / 23

2.1 Zakladatelé holštejnského panství (páni erbu beraních rohů) / 23

2.2 Vokové (páni erbu poloutrojčarí) / 26

3. Plánovaná lokace vrcholně středověkých vesnic na Dražanské vrchovině / 31

3.1 Rozložení jednotlivých středověkých vsí / 31

3.2 Vyhodnocení osídlení v období kolonizace / 33

3.3 Církevní stavby a duchovní správa holštejnského panství / 36

3.3.1 Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Bukovince / 37

3.3.2 Kostel Panny Marie v Husí / 39

3.3.3 Kostel sv. Petra a Pavla v Jedovnicích / 40

3.3.4 Kostel Narození Panny Marie v Lipovci / 40

3.3.5 Kostel sv. Máří Magdaleny v Ostrově u Macochy / 41

3.3.6 Kostel sv. Michaela Archanděla v Rozstání / 41

3.4 Hrady, hrádky a tvrze v západním a jižním sousedství holštejnského panství / 43

3.4.1 Hrad Blansek (okr. Blansko) / 43

3.4.2 Tvrz Blansko (okr. Blansko) / 46

3.4.3 Hrad Boskovice (okr. Blansko) / 46

3.4.4 Hrad Doubravice (okr. Blansko) / 49

3.4.5 Hrad Lečenec (okr. Blansko) / 49

3.4.6 Hrad Olomučany (okr. Blansko) / 50

3.4.7 Tvrz Petrovice (okr. Blansko) / 50

3.4.8 Hrad (tvrz) Rájec (okr. Blansko) / 51

3.4.9 Jeskynní hrad Rytířská jeskyně (okr. Blansko) / 52

3.4.10 Hrad Račice (okr. Vyškov) / 52

3.5 Fortifikační stavby na holštejnském panství / 53

3.5.1 Tvrz Jedovnice (okr. Blansko) / 53

3.5.2 Hrad Holštejn (okr. Blansko) / 54

3.5.3 Hrad Smilovo hradisko (okr. Prostějov) / 55

3.5.4 Hrad Kuchlov (okr. Vyškov) / 55

4. Severní část holštejnského panství / 56

4.1 Hmotná kultura – nemovité prameny / 56

4.1.1 Stavební památky severní části holštejnského panství / 56

4.1.2 Katastr obce Holštejn / 57

4.1.2.1 Holštejn / 57

4.1.2.2 ZSV Bohdalůvka / 71

4.1.3 Katastr obce Vysočany / 72

4.1.3.1 Katastr obce Housko / 74

4.1.3.2 Katastr obce Molenburk / 76

4.1.4 Katastr obce Rozstání / 103

4.1.4.1 Rozstání / 103

4.1.4.2 Baldovec / 104

4.1.4.3 ZSV Svatoňůvka / 104

4.1.4.4 ZSV Vaňkouš / 106

4.1.4.5 ZSV neznámého jména

(mezi ZSV Vaňkouš a ZSV Svatoňůvka) / 107

5. Povrchové kamenné doly / 110

6. Středověké plužiny a pastviny / 114

6.1 Zemědělství / 114

6.2 Pastvinářství / 114

6.3 Plužina městečka Holštejna / 115

6.4 Pastvina zaniklého Holštejna / 117

6.5 Plužina ZSV Bohdalůvka / 117

6.6 Pastvina ZSV Bohdalůvka / 118

6.7 Plužina ZSV Husí / 118

6.8 Pastvina ZSV Husí / 122

6.9 Plužina ZSV Svatoňůvka / 122

6.10 Pastvina ZSV Svatoňůvka / 123

6.11 Plužina ZSV Vaňkouš / 123

6.12 Pastvina ZSV Vaňkouš / 124

6.13 Plužina ZSV neznámého jména (Březina) / 125

6.14 Pastvina ZSV neznámého jména (Březina) / 126

7. Středověké vodní zdroje na ZSV (rybníky) / 127

7.1 Městečko Holštejn / 127

7.2 ZSV Bohdalůvka / 129

7.3 ZSV Husí / 129

7.4 ZSV Svatoňůvka / 130

7.5 ZSV Vaňkouš / 131

8. Středověké cesty / 133

8.1 Středověká komunikace v okolí zaniklého městečka Holštejn / 133

8.2 Středověká komunikace v okolí ZSV Husí / 134

8.3 Středověká komunikace v okolí ZSV Svatoňůvka / 136

8.4 Středověká komunikace v okolí ZSV Bohdalůvka / 136

8.5 Zaniklá cesta mezi ZSV Husí, ZSV Bohdalůvka a zaniklým městečkem Holštejn / 138

8.5.1 Zaniklá cesta mezi ZSV Svatoňůvka a ZSV Bohdalůvka / 141

9. Hmotná kultura – mobilní terénní památky / 142

9.1 Nástin vývoje holštejnského panství na základě archeologických pramenů / 144

9.1.1 Raný středověk / 145

9.1.2 Vrcholný středověk (druhá polovina 13. století) / 145

9.1.3 Vrcholný středověk (13./14. století) / 146

9.1.4 Vrcholný středověk (14. století) / 146

9.1.5 Vrcholný středověk (14./15. století) / 146

9.1.6 Pozdní středověk

(první polovina 15. století) / 146

9.1.7 Pozdní středověk

(druhá polovina 15. století) / 148

9.1.8 Novověk / 148

9.2 Přehled nalezeného materiálu: keramika / 148

9.2.1 Severní část holštejnského panství / 148

9.2.1.1 ZSV Bohdalůvka / 148

9.2.1.2 Holštejn / 151

9.2.1.3 ZSV Husí / 152

9.2.1.4 ZSV Svatoňůvka / 161

9.2.1.5 ZSV Vaňkouš / 161

9.2.1.6 ZSV neznámého jména (mezi ZSV Vaňkouš a ZSV Svatoňůvka) / 166

9.2.2 Jižní část holštejnského panství / 166

9.2.2.1 Jedovnice / 166

9.2.2.2 ZSV Rohrbach / 167

9.3 Přehled nalezeného materiálu: kovové artefakty / 168

9.3.1 Severní část holštejnského panství / 168

9.3.1.1 ZSV Bohdalůvka / 168

9.3.1.2 Městečko Holštejn / 168

9.3.1.3 ZSV Husí / 168

9.4 Přehled nalezeného materiálu: ostatní nálezy / 170

10. Závěr / 171

11. Katalog vesnic holštejnského panství založených ve středověku / 174

11.1 Severní část holštejnského panství – zaniklé vesnice / 175

11.2 Severní část holštejnského panství – vesnice, které nezanikly / 177

11.3 Jižní část holštejnského panství – zaniklé vesnice / 181

11.4 Jižní část holštejnského panství – vesnice, které nezanikly / 187

11. Literatura / 191

12. Summary / 198